

ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਉਪਾਅ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਰਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਜੇ.

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1960 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 951

11 ਨਵੰਬਰ 1969

ਭਾਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ (1925 ਦਾ XXXIX)- ਸੈਕਸ਼ਨ 63- ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਸੀਅਤਾਂ - ਅਪ੍ਰੀਸੀ!
ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ — ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। (i) ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ; (ii) ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ; (iii) ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਛਾ ਸੱਚੀ ਹੈ; (iv) ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਚਾਹਵਾਨ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ 'ਤੇ ਇਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ

ਕਰੇ।

ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; (v) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; (vi) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਚੌਕਸ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; (vii) ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਅਤੇ (viii) ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਸੀ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦੇਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਮਲ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ ੬)

ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਵੇਜਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1960 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਕੇ. ਭਟਨਾਗਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 1960, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਈਹਰਾ, ਐਨ.ਆਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੇ.ਐਸ.ਐਨ.ਈਹਰਾ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਜੇ.ਐਨ. ਸੇਠ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ,
ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

JUDGMENT

ਐਨ. ਅਰੁਲਾ, ਜੇ.- ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਬਵੇਜਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਹਨ। ਇਹ.

(2) ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਇਕਬਾਲੀ ਕੌਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ) ਜਾਇਦਾਦ[iinit ਵਿਵਾਦ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲਾਇ ਸਿੰਘ

ਬਦਨ ਸਿੰਘ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ

ਨਵਾਬ ਸਿੰਘ

(ਵਿਧਵਾ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ)

|

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਮ੍ਰਿਤਕ)

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

(Pi aintiff- appellant)

(Plaintiff-respondent)

(3) ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੀ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ

ਭਰਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਕਰਦਾ ਸੀ। 25 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਧਰੰਗ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ 1 ਦਸੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਸੀਅਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਨੂੰ 26 ਦਸੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) 20 ਫਰਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਇਕ 2 ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਵਸੀਅਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ. 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਵਰਮੈਂਟਸ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਬਿਤ ਵਸੀਅਤ 'ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਲਾਭ। ਨਕਲ ਵਿਚ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 29 ਮਈ, 1959 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, -

- (1) (1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਤੀ-) ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- (3) ਰਾਹਤ।”

19 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1960 ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਦਈ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਰੈਸਪੋਂਡੈਂਟ ਵਜੋਂ।

(5) Mr.SD.ST S. ITNehra, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 2 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ

ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ ਡੀ. 1 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ-

- (1) ਵੀ. ਵੈਕਸਤਾਰਲਾ ਅਯੰਗਰ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਐਨ. ਥਿਮਾਜੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1);
- (2) ਰੰਤ ਪੁਮੀਮਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੁਮਾਰ ਖਗੋਦਰ ਨਦਰਾਇਣ ਦੇਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2);
- (3) ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਮਬਕਸ ਬਨਾਮ ਚੰਪਾਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (3); ਅਤੇ
- (4) ਗੌਰੰਤਲਾ ਥਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਥੋਟਾਕੁਰਾ ਵੈਕਟਾ ਸੁਬਈਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)।

- (1) 1959 (1) SCR 426.
- (2) 1962 (3) SCR 195.
- (3) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 354
- (4) 1968 (3) SCR 473.

ਅਮੂਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾ ਰਾਮ, ਆਦਿ (5) ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(6) 'ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਤੋਂ ਉੱਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- (i) ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਏਗਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅੰਗੂਠੇ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ;
- (iii) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਵਸੀਅਤ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਸ਼ੱਕੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ;
- (iv) ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਚਾਹਵਾਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ 'ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ;
- (v) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ

Ajit Singh v. Madha Singh, etc. (Narula, J.)

ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੁਆਰਾ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਟਾਈਲ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;

- (vi) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫਿਰ ਵੀ ਚੌਕਸ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;5

(5) 1962 ਕਰ. LJ (Pb.) 557.

(vii) ਜੇਕਰ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(viii) ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਦੇਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਐਨ. ਸੇਠ, ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਲਈ ਸਿੱਖੇ। ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਧੀਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-

(1) ਐਫਜੇ ਵੁਲਮਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੀਆਈ ਡੇਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, (6) ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਰੰਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਸਧਾਰਨ ਅੱਖਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(2) ਯਹੂਦਾਹ ਬਨਾਮ ਆਈਸੋਲੀਨ ਸ਼੍ਰੋਜਬਾਸ਼ਿਨੀ ਬੋਸ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (7) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦਾ ਨਿਰਣਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਵਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ

((5) ILR (1920) 1 ਲਹ. 173.

(7) ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੀਸੀ 174.

Ajit Singh v. Madha Singh, etc. (Narula, J.)

(3) ਫਾਂਗਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (8) ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ . ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਯਹੂਦਾਹ ਦੀ ਸੌਖ (7) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। y

(8) ਮਿਸਟਰ ਮਿਸਟਰ ਨਹਿਰਾ ਦੀ 3 ਦਰਖਾਸਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ £2 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ-

(a) ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਸੀਅਤ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੀਡ-ਰਾਈਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਅਮਲ 25 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ , ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ , ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੀ:

(b) ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ 25 ਨਵੰਬਰ 1958 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਉਸ ਦਿਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ . ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ , ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤਕ 26 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈੱਡ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

(c) ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਸੱਤਰ ਤੋਂ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਧਰੰਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 25 ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1958, ਕਿ ਉਸਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(8) 1964 PLR 1208

(d) ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਔਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ (ਉਰਦੂ) ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵਸੀਅਤ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ;

(e) ਵਸੀਅਤ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕਾਂਤ ਕਾਰਨ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(f) ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕੋ-ਇਕ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ

ਲਈ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ (ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ।

(9) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ 1 ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ 2 ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਸੀਅਤ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਗੈਰ- ਵਾਜਬ ਹੈ। ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਡਬਲਯੂ 2, ਲੰਬੜਦਾਰ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਡਬਲਯੂ 4 ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਾਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਡੀ. 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਬੜਦਾਰ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਜਵਾਬਦਾਰ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 25 ਨਵੰਬਰ 1958 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਟੈਸਟਾ ਟੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਉਹ ਹਿੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ।

(10) 25 ਜਾਂ 26 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ NoP ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਖੁਦ ਗਵਾਹ-ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 25 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 1.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ 1.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਸੀਅਤ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ 26 ਤਰੀਕ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 26 ਨਵੰਬਰ 1958 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਸ ਲਈ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(11) ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 75 ਜਾਂ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਸੀ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਡੀਡ-ਰਾਈਟਰ ਸੁਖ ਡਾਇਲ ਡੀਡਬਲਯੂ 3, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ - ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਡਾ: ਐਚ.ਐਸ ਭੰਡਾਰੀ। PW 1 ਗਵਾਹੀ -ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਆਇਆ: ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 25 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਵੀਰ ਭਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਸ-ਪਿਟਲ

Ajit Singh v. Madha Singh, etc. (Narula, J.)

ਵਿੱਚ ਕੰਪਾਊਂਡਰ ਸੀ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 25 ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ, ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬੈਠ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

(12) ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ੱਕੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ

ਹਰਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (ਸੋਢੀ, ਜੇ.)

ਕੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਸੀਅਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਲਈ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਇਹ ਕਾਫੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ।

\$13) ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਵਸੀਅਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(13) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਮੁੱਦੇ ਨੰ: 2 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ'

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੀਡਿਤ ਅਤੇ ਐਚ. ਆਰ. ਸੋਢੀ ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਦਿਆਲ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਨੰਬਰ 120 ਜੇ 1962 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ

18 ਨਵੰਬਰ 1969

ਆਰਥਿਕਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1940 ਦਾ X)—ਸੈਕਸ਼ਨ 3, '28, 30 ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਪੈਰਾ 3—
 ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ.1)- ਧਾਰਾ 115— ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
 ਅਵਾਰਡ—ਅਜਿਹਾ ਅਵਾਰਡ—ਕੀ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ- ਸਾਲਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ
 ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਰਾਸ਼ਨ
 ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ- ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ- ਕੀ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ-
 ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ
 ਅਵਾਰਡ ਦਾ - ਇਤਰਾਜ਼ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ - ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ
 ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।